

Olsztyn, 18 sierpnia 2019 r.

PS-VI.431.1.37.2019.ICH

Pan
Kazimierz Wosiek
Dyrektor
Miejskiego Ośrodka Pomocy
Społecznej w Ostródzie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie upoważnienia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego nr FK-IV.0030.448.2019 z dnia 15 maja 2019 roku /akta kontroli str. 1/ zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko – Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie w składzie:

1. Izabela Chowańska – główny specjalista, kierująca zespołem kontrolnym,
2. Iwona Czmochovska – główny specjalista,

przeprowadził kontrolę problemową w trybie zwykłym w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Ostródzie, z siedzibą pod adresem: ul. Olsztyńska 2, 14 – 100 Ostróda. Czynności kontrolne rozpoczęto 29 maja 2019 roku i zakończono 31 maja 2019 roku. Zakres kontroli obejmował formy pomocy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w świetle przepisów:

- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. 2018 poz. 998 ze zm.), zwanej dalej ustawą lub ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 roku w sprawie szkoleń na asystenta rodziny (Dz. U. Nr 272 poz. 1608), zwanego dalej rozporządzeniem.

W wystąpieniu pokontrolnym użyto następujących skrótów:

- 1) MOPS / Ośrodek / kontrolowana jednostka – co oznacza: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostródzie,
- 2) Dyrektor / Dyrektor MOPS / Dyrektor kontrolowanej jednostki – co oznacza: Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ostródzie – pana Włodzimierza Wośka,
- 3) plan – co oznacza: plan pracy z rodziną, o którym mowa w art. 15 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy,
- 4) asystent – co oznacza: asystenta rodziny, o którym mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zatrudnionego w Ośrodku,
- 5) Gmina – co oznacza: Gminę Miejską Ostróda,
- 6) Projekt Nr 1 – co oznacza projekt „Aktywna rodzina” realizowany w 2018 roku we współpracy ze Stowarzyszeniem Centrum Wsparcia Organizacji Pozarządowych i Inicjatyw Obywatelskich,

- 7) Projekt Nr 2 – co oznacza projekt „Rodzina wsparciem silna” realizowany we współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Ostródzie w okresie 2018-2019r.

Kontrola obejmowała okres od dnia 1 stycznia 2018 r. do dnia jej zakończenia, fakt jej przeprowadzenia odnotowano w rejestrze kontroli prowadzonym przez Ośrodek. Czynności kontrolne przeprowadzono w obecności pana Włodzimierza Wośka – Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ostródzie oraz asystenta rodziny. Ustaleń kontroli dokonano w oparciu o analizę prowadzonej w kontrolowanej jednostce dokumentacji merytorycznej, informacje przekazane bezpośrednio przez wyżej wymienione osoby oraz akta osobowe w zakresie dokumentacji potwierdzającej kwalifikacje zawodowe asystenta.

Działalność Ośrodka w zakresie objętym kontrolą ocenia się **pozytywnie z nieprawidłowościami**.

USTALENIA KONTROLI

1. Przedmiot kontroli w dokumentach organizacyjnych kontrolowanej jednostki.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostródzie jest jednostką organizacyjną Gminy Miejskiej Ostróda, prowadzoną w formie jednostki budżetowej. W okresie objętym kontrolą, jednostka działała na podstawie:

- Statutu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ostródzie, przyjętego Uchwałą Nr XV/98/2015 Rady Miejskiej w Ostródzie z dnia 30 listopada 2015 roku w sprawie nadania Statutu dla Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ostródzie, zmienionego Uchwałami: Nr XX/143/2016 Rady Miejskiej w Ostródzie z dnia 30 marca 2016 r. oraz Nr XXXI/222/2017 Rady Miejskiej w Ostródzie z dnia 31 stycznia 2017 r. /**akta kontroli str. 2-8/**,
- Regulaminu Organizacyjnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ostródzie, wprowadzonego Zarządzeniem Nr 6/2017 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ostródzie z dnia 7 listopada 2017 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Organizacyjnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ostródzie /**akta kontroli str. 9 -25/**.

Zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zostały ujęte we wszystkich wyżej wymienionych dokumentach, kontrolujący nie wnieśli uwag do ich treści.

2. Trzyletni gminny program wspierania rodziny.

Zespół inspektorów ustalił, że zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy, kontrolowana jednostka opracowała Gminny Program Wspierania Rodziny w mieście Ostróda na lata 2017–2019, przyjęty Uchwałą Nr XXXIII/243/2017 Rady Miejskiej w Ostródzie z dnia 17 maja 2017r. /**akta kontroli str. 26-38/**.

Za cel główny Programu obrano „*pomoc dla rodzin zamieszkujących na terenie Gminy Miejskiej Ostróda w stwarzaniu optymalnych warunków do wychowywania dzieci w środowisku rodziny biologicznej oraz wspieranie rodzin dysfunkcyjnych w prawidłowym*

wypełnianiu obowiązków opiekuńczo-wychowawczych” oraz przyjęto do realizacji m.in. następujące cele szczegółowe:

- *wspieranie rodzin niewydolnych wychowawczo w celu przywrócenia prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie,*
- *podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych na rzecz rodziny,*
- *współpraca z instytucjami, stowarzyszeniami, organizacjami pozarządowymi na rzecz dziecka i rodziny,*
- *pozostawianie dzieci i młodzieży w środowisku zamieszkania,*
- *wzmacnianie roli i funkcji rodziny,*
- *wsparcie w rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,*
- *podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej”.*

Ponadto w Programie dokonano analizy potrzeb, wskazano także główne obszary działania, beneficjentów, główne zadania i realizatorów Programu, źródła finansowania, sposób jego ewaluacji oraz harmonogram realizacji zaplanowanych zadań.

3. Zgodność zatrudnienia asystentów rodziny z wymaganymi kwalifikacjami oraz tworzenie możliwości podnoszenia przez nich kwalifikacji.

W okresie objętym kontrolą w Ośrodku, w oparciu o umowę o pracę w systemie zadaniowego czasu pracy, na stanowisku asystenta rodziny zatrudnione było dwie osoby, każda w wymiarze 1 etatu. W dacie kontroli na ww. stanowisku zatrudniona była 1 osoba.

Na podstawie przedłożonej dokumentacji stwierdzono, że asystenci zatrudnieni w Ośrodku w okresie objętym kontrolą posiadali niezbędne kwalifikacje, określone w art. 12 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej /**akta kontroli str. 39-40/**.

Analiza akt osobowych asystentów wykazała stosowne potwierdzenia spełniania wymogów określonych w art. 12 ust. 1 pkt 2–4 ustawy, tj. informacji w zakresie, czy osoby zatrudnione na stanowisku asystenta rodziny:

- nie są i nie były pozbawione władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie jest im zawieszona ani ograniczona,
- wypełniają obowiązek alimentacyjny – w przypadku, gdy taki obowiązek w stosunku do nich wynika z tytułu egzekucyjnego,
- nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe.

Ustalono, że asystenci, zgodnie z art. 17 ust. 3 i 4 ustawy, nie wykonywali obowiązków pracownika socjalnego na terenie Gminy, w której prowadzili swoją pracę oraz nie prowadzili postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez Gminę.

Z informacji przedłożonej przez Dyrektora oraz analizy dokumentacji wynika, że osoba wykonująca obowiązki asystenta w okresie od 01.01.2018 r. do 11.03.2018 r., z uwagi na krótki okres zatrudnienia, nie podnosiła swoich kwalifikacji poprzez udział w szkoleniach, natomiast osoba aktualnie zatrudniona na stanowisku asystenta, zgodnie z art. 12 ust. 2 ustawy, w okresie objętym kontrolą podnosiła swoje kwalifikacje w obszarze pracy z dziećmi lub rodziną poprzez samokształcenie oraz udział w szkoleniu pn.: „Akademia zarządzania” realizowanym w ramach projektu *Dla Rodziny*, którego celem było doskonalenie kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej. Stwierdzono zatem, że w okresie objętym kontrolą Ośrodek realizował zadanie określone w art. 176 pkt 2 i 4b ustawy, tworząc możliwości

podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny oraz ich finansowania /**akta kontroli str. 40/**.

4. Tryb przydzielania i realizacja zadań asystenta rodziny.

Ustalono, że w Ośrodku nie wprowadzano, w formie wewnętrznych zarządzeń, odrębnych regulacji dotyczących pracy asystentów, rodzaju dokumentacji, czy też sposobu jej prowadzenia. Stwierdzono, że w okresie objętym kontrolą asystenci nie pracowali w tym samym czasie z większą liczbą rodzin niż 15, zatem stosownie do zapisu art. 15 ust. 4 ustawy. Od 1 stycznia 2018 roku asystenci pracowali łącznie z 25 rodzinami, w dacie kontroli natomiast asystent pracował z 10 rodzinami /**akta kontroli str. 41-43/**.

Szczegółowej analizie poddano 9 teczek rodzin z całego okresu objętego kontrolą (w tym te czki 5 rodzin, z którymi zakończono współpracę). Potrzeby objęcia rodzin wsparciem asystenta rozpoznane zostały przez sam Ośrodek, z racji objęcia tych rodzin pomocą socjalną jak i na podstawie informacji uzyskanych z sądu.

Stwierdzono, że asystenci prowadzili następujący rodzaj dokumentów:

- *zgoda rodziny na objęcie wsparciem asystenta,*
- *diagnoza rodziny,*
- *plan pracy z rodziną,*
- *okresowa ocena sytuacji rodziny,*
- *karta pracy asystenta rodziny.*

W wyniku analizy dokumentacji ustalono, że w przypadku każdej rodziny, z chwilą powzięcia informacji o pojawieniu się trudności w wypełnianiu przez nią funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny Ośrodka przeprowadzał w tej rodzinie wywiad środowiskowy, zgodnie z art. 11 ustawy. Po dokonaniu analizy sytuacji rodziny pracownik socjalny przekazywał sporządzony wywiad Dyrektorowi kontrolowanej jednostki, celem akceptacji planu pomocy rodzinie, w którym zawarty był w każdym badanym przypadku wniosek pracownika socjalnego o objęcie rodziny pomocą w formie asystenta rodziny. Dyrektor, po analizie sytuacji rodziny pod kątem zagrożeń w obszarach socjalno-bytowych, opiekuńczo-wychowawczych i zdrowotnych podejmował decyzję o zasadności przydzielenia rodzinie pomocy w formie asystenta.

We wszystkich poddanych analizie teczkach znajdowała się pisemna zgoda rodziny na podjęcie współpracy z asystentem /**akta kontroli str. 44-45/**. Dyrektor kontrolowanej jednostki, po podjęciu decyzji o objęciu rodziny wsparciem w formie asystenta kierował do asystenta pismo, z prośbą o podjęcie działań wynikających z zakresu czynności, wobec wskazanej w piśmie rodziny /**akta kontroli str. 46/**.

Ustalono, że asystenci sporządzali plany pracy z rodziną, o których mowa w art. 15 ust. 1 ustawy w przypadku każdej rodziny objętej ich pomocą. Ustalono, że plany nie zawierały wszystkich elementów, o których mowa w art. 15 ust. 3 ustawy: tj. działań służących poprawie sytuacji rodziny oraz ich przewidywanych efektów, zawierały natomiast cel główny oraz cele szczegółowe, w większości planów dookreślono także termin realizacji założeń ujętych w planie, który zawsze obejmował okres 6 kolejnych miesięcy kalendarzowych /**akta kontroli str. 48-69/**. Zespół inspektorów udzielił asystentowi instruktażu, jak powinien być skonstruowany plan pracy z rodziną. Dyrektor MOPS wyjaśniając przyczynę nieprawidłowości podał, że „*W planach pracy z rodziną opracowywanych zgodnie z zapisem art. 15 ust.3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, brak opisu przewidywanych efektów zakresu*

realizowanych zadań, wynikał z błędnego dokumentowania, pomimo faktycznie prowadzonych działań przez asystenta rodziny w kontekście przewidywanych efektów realizowanych działań."/akta kontroli str. 70-71/. Nieprawidłowość ta mogła mieć wpływ na efektywność podejmowanych działań mających na celu przewyciężenie trudności życiowych rodziny.

Zgodnie z zapisami art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy, plany pracy z rodziną winny być opracowane i realizowane we współpracy z członkami rodziny oraz w konsultacji z pracownikiem socjalnym. Na podstawie analizy przedłożonej przez Dyrektora dokumentacji ustalono, że w 9 planach brak było podpisu asystenta rodziny (nazwisko asystenta wymienione było w metryczce planu) /akta kontroli str. 48-63/, natomiast na 2 planach, stanowiących akta kontroli str. 64-67, brak było podpisu pracownika socjalnego. Wszystkie niezbędne podpisy zawierał tylko jeden z poddanych analizie planów, stanowiący akta kontroli str. 68-69, wobec czego stwierdzono, że przyczyną powstania powyżej opisanych nieprawidłowości było zaniedbanie tego obowiązku przez asystentów rodziny, jednakże nieprawidłowość ta nie miała wpływu na jakość pracy asystenta z rodziną. W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością wydano stosowne zalecenie.

Ustalono, że w dacie kontroli w pieczy zastępczej (w różnych jej formach) przebywało łącznie 21 dzieci. W związku z powyższym kontrolujący zweryfikowali również, czy kontrolowana jednostka realizowała obowiązek wynikający z zapisów art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy, to jest czy plan pomocy rodzinie tworzony przez asystenta skoordynowano z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej. Kontrolujący dokonali analizy 5 teczek rodzin, z których dzieci (w okresie objętym kontrolą) zostały umieszczone w pieczy zastępczej. W przypadku 4 z nich asystent po umieszczeniu dzieci w pieczy zakończył współpracę z rodzinami, jako powód wskazując brak współpracy rodziny z asystentem lub brak efektów realizowanej przez niego pracy. Plan pracy z jedną z rodzin, z którą asystent nie zakończył współpracy, nie zawierał śladu konsultacji z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej. W związku z powyższym, w toku prowadzonych czynności kontrolnych udzielono asystentowi instruktażu dotyczącego dokładania wszelkich starań, aby kontynuować pracę z rodziną, zwłaszcza gdy dzieci są odbierane z ich środowiska rodzinnego i zostają umieszczone poza rodziną naturalną. Kontynuacja tej pracy, przy odpowiednim skoordynowaniu działań, może przyczynić się do powrotu dzieci pod opiekę rodziny, a w sytuacji, gdy brak będzie takiej możliwości, do przyspieszenia procesu pozbawienia rodziców władzy rodzicielskiej, a tym samym do umieszczenia dzieci w rodzinie adopcyjnej. Dyrektor w pisemnym wyjaśnieniu tejże nieprawidłowości wskazał, że „Zapis art. 15 ust.2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, dotyczący opracowywania we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej, nie był należycie dokumentowany, pomimo faktycznego realizowania tego zadania przez asystenta rodziny.” /akta kontroli str. 71-72/. Konsultacja planu z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, w przypadku gdy dzieci przebywają w pieczy zastępczej, ma na względzie zapewnienie spójnego systemu wsparcia i oddziaływań różnych podmiotów działających na rzecz rodziny i dziecka. Brak koordynacji tych działań spowodować może, że podmioty te będą realizowały w tej samej rodzinie sprzeczne i wzajemnie wykluczające się działania, co nie pozwoli na osiągnięcie oczekiwanych rezultatów w zakresie poprawy jej sytuacji. Brak udokumentowania tej czynności może budzić wątpliwość, czy rzeczywiście została ona dokonana. Przyczyną powstania powyższej nieprawidłowości jest niewłaściwa interpretacja przepisów a także niedostateczny nadzór dyrektora nad realizacją zadań przez asystenta.

Asystenci, zgodnie z art. 15 ust 1 pkt 15 ustawy, dokonywali okresowej oceny sytuacji każdej rodziny w terminach określonych w ustawie tj. nie rzadziej niż co pół roku. W ramach realizacji tego obowiązku sporządzali *okresową ocenę rodziny*, wskazując jednocześnie okres objęty oceną. Oceny te, poza dwoma przypadkami, zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy przekazywane były Dyrektorowi Ośrodka **/akta kontroli str. 73-77/**. W związku z powyższym udzielono Dyrektorowi instruktażu, dotyczącego konieczności zapoznawania się ze wszystkimi okresowymi ocenami rodzin objętych wsparciem asystenta, do czego obligują zapisy ustawy.

Stwierdzono, że asystenci kończąc pracę z rodziną, odnotowywali ten fakt w *okresowej ocenie sytuacji rodziny*, która przekazywana była Dyrektorowi Ośrodka **/akta kontroli str. 78-81/**.

W wyniku analizy przedłożonych kontrolującym teczek rodzin, z którymi asystenci zakończyli pracę stwierdzono brak dokumentowania monitoringu funkcjonowania rodziny po zakończeniu z nią pracy przez asystenta, do czego obliguje zapis art. 15 ust. 1 pkt 16 ustawy. W związku z powyższym kontrolujący w dniu 30.05.2019 r. złożyli do Dyrektora prośbę o wyjaśnienie, w jaki sposób przebiega monitorowanie rodziny po zakończeniu z nią pracy oraz o wskazanie przyczyn braku udokumentowanego monitoringu w przypadku wymienionych rodzin **/akta kontroli str. 82-83/**. W pisemnym wyjaśnieniu Dyrektor wskazał, że „...*przebieg monitorowania funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną zgodnie z zapisem art. 15 ust. 1 pkt 6 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nie był w niektórych przypadkach należycie dotychczas dokumentowany, pomimo faktycznej realizacji tego zadania. Brak ujmowania tych działań w dokumentacji spowodowany był błędną interpretacją powyższego zapisu ustawowego*” **/akta kontroli str. 71/**. Kontrolujący udzielili bieżącego instruktarzu asystentowi rodziny, gdyż monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu z nią pracy jest jednym z ustawowych obowiązków asystenta rodziny i zgodnie z przepisami art. 15 ust.1, pkt 14 winno być w odpowiedni sposób dokumentowane, zaś niewypełnianie tego obowiązku może skutkować brakiem kompleksowej wiedzy na temat funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z asystentem rodziny.

W przedmiotowym zakresie wydano stosowne zalecenie.

Na podstawie przeprowadzonej analizy dokumentacji kontrolujący stwierdzili, że asystenci udzielali rodzinom wsparcia adekwatnie do rozpoznanych potrzeb i zgodnie z zadaniami określonymi w art. 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w szczególności koncentrując się na:

- udzielaniu rodzinom pomocy w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, racjonalnego wydatkowania środków pieniężnych,
- udzielaniu rodzinom pomocy w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi, poprzez prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci, polegających min. na wskazywaniu sposobów rozwiązywania bieżących trudności wychowawczych, poszerzaniu wiedzy rodziców na temat potrzeb rozwojowych, edukacyjnych i emocjonalnych dzieci,
- wskazywaniu konstruktywnych sposobów spędzania czasu wolnego,
- pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalnych, w tym prowadzących do poprawy warunków bytowych,

- pomocy w rozwiązywaniu problemów natury psychologicznej, w szczególności poprzez motywowanie do skorzystania z pomocy specjalistów i umawianie na wizyty, towarzyszeniu rodzinom w trakcie wizyt,
- wzmacnianiu aktywności zawodowej i motywowaniu do podnoszenia kwalifikacji zawodowych,
- udzielaniu wsparcia dzieciom – pomocy w odrabianiu lekcji, poszukiwaniu i rozwoju pasji i zainteresowań, wskazywaniu konstruktywnych sposobów spędzania czasu wolnego.

W toku kontroli ustalono, że asystenci współpracowali z zespołem interdyscyplinarnym, o którym mowa w art. 9a ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, z podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny m.in.: kuratorami zawodowymi i społecznymi, powiatowymi centrami pomocy rodzinie, pracownikami jednostek oświatowych oraz poradniami psychologiczno-pedagogicznymi.

5. Formy pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Wykaz form i dane liczbowe dotyczące realizacji niżej wymienionych zadań stanowi **akta kontroli str. 84-87.**

▪ Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne:

Ośrodek w okresie objętym kontrolą nie zatrudniał osób w celu prowadzenia konsultacji oraz poradnictwa specjalistycznego, jednakże rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych miały stały dostęp do poradnictwa świadczonego przez psychologów i pedagogów zatrudnionych w ramach realizacji projektów pn. „Rodzina wsparciem silna” oraz „Aktywna Rodzina”. Psycholodzy wspierali rodziny znajdujące się w kryzysie poprzez pomoc w rozwiązywaniu problemów indywidualnych oraz w zakresie radzenia sobie w trudnych dla nich sytuacjach życiowych. Poradnictwo pedagogiczne dotyczyło głównie rozwiązywania problemów opiekuńczo-wychowawczych oraz wspierania rodziców w procesie wychowywania dzieci. Z powyżej wskazanych form wsparcia w 2018 roku skorzystało 77 osób, natomiast w 2019 r. 21 /**akta kontroli str. 84/.**

▪ Terapia i mediacje:

W okresie objętym kontrolą kontrolowana jednostka nie zatrudniała terapeuty ani mediatora, natomiast w ramach realizacji projektu „Rodzina wsparciem silna” (czy tu projekt nr 2) terapeuta (psycholog) prowadził indywidualne, grupowe oraz rodzinne spotkania terapeutyczne, które miały na celu poprawę funkcjonowania rodziny. Rodziny borykające się z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi mogły również zostać objęte wsparciem mediatora (osoba wpisana na listę mediatorów MRPiPS), który w sytuacji gotowości rodziny do rozwiązywania konfliktu oferował prowadzenie mediacji rodzinnych /**akta kontroli str. 84/.**

▪ Usługi dla rodzin z dziećmi, w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne:

Ośrodek w okresie objętym kontrolą nie świadczył usług opiekuńczych i specjalistycznych rodzinom objętym wsparciem w ramach działań, które na gminę nakłada ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, z uwagi na brak zgłoszonych potrzeb rodzin w ww. zakresie. Wsparcie specjalistyczne rodziny z dziećmi miały zabezpieczone w ramach działań

Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Ostródzie /akta kontroli str. 84/.

- Pomoc prawna, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego:

W okresie objętym kontrolą Ośrodek nie zatrudniał osób, udzielających porad prawnych jednakże rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi, wymagające pomocy prawnej mogły nieodpłatnie korzystać z porad i pomocy prawnej udzielanej przez prawnika zatrudnionego w ramach Projektu nr 1, w ramach którego w 2018 r. z pomocy prawnej skorzystało 7 osób, natomiast w 2019 r. 5 osób /akta kontroli str. 84/.

- Organizowanie dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji, zwanych dalej „grupami wsparcia” lub „grupami samopomocowymi”:

MOPS w Ostródzie realizując Projekt „Aktywna rodzina” w okresie objętym kontrolą organizował spotkania dla rodziców w ramach dwóch cykli warsztatowych, wyjazdy integracyjne dla rodzin połączone z treningiem kompetencji i umiejętności społecznych oraz zajęciami integracyjnymi promującymi aktywne formy spędzania czasu wolnego. W ramach realizacji powyższego projektu zorganizowano również „warsztaty różnorodności”, czyli zajęcia zmierzające do podniesienia jakości codziennego życia i wspierania prawidłowego funkcjonowania rodziny /akta kontroli str. 85/.

W ramach Projektu „Rodzina Wsparciem Silna” zorganizowany został w formie wyjazdowej piknik rodzinny, którego celem było wzmocnienie więzi rodzinnych poprzez m.in. aktywne spędzanie czasu wolnego i kształtowanie właściwych postaw.

MOPS w okresie objętym kontrolą dwukrotnie włączył się w organizację na terenie Gminy Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny. W 2018 r. w ramach realizacji tychże działań zorganizowano m.in. pokaz filmów prorodzinnych, majówkę z szachami, rodzinny rajd rowerowy oraz piknik rodzinny, natomiast w 2019 r. na terenie Gminy zorganizowano konferencję inauguracyjną, piknik rodzinny oraz rodzinny rajd rowerowy /akta kontroli str. 85/.

6. Prowadzenie placówek wsparcia dziennego.

Gmina Miejska Ostróda nie prowadzi placówki wsparcia dziennego w rozumieniu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, natomiast na jej terenie funkcjonuje ponadgminna placówka wsparcia dziennego w formie terapeutycznej, prowadzona przez Powiat Ostródzki. Placówka ta specjalizuje się w opiece nad dziećmi i młodzieżą o szczególnych potrzebach, wymagających specjalistycznej pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Ponadto, dzieci z terenu miasta miały zapewnioną opiekę w świetlicach szkolnych, działających przy szkołach podstawowych oraz podczas zajęć w Miejskim Ośrodku Kultury. Działaniem tychże instytucji, zgodnie z świadczeniem Dyrektora objęto 694 dzieci z terenu Gminy /akta kontroli str. 86/.

7. Funkcjonowanie rodzin wspierających.

Zespół inspektorów ustalił, że na terenie Gminy nie funkcjonowały rodziny wspierające. Z wyjaśnień Dyrektora wynika, że ta forma wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych nie była realizowana z uwagi na brak osób chętnych do pełnienia funkcji rodziny wspierającej /akta kontroli str. 86/.

8. Uwagi i wnioski.

Praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wymaga szeregu zaplanowanych działań, w związku z tym rekomenduje się ciągły rozwój systemu wsparcia rodziny na terenie Gminy Miejskiej Ostróda i podjęcie działań mających na celu zwiększenie dostępności rodzin do wskazanych w ustawie form wsparcia.

W ocenie zespołu kontrolującego zasadne byłoby przeanalizowanie założeń określonych w Gminnym Programie Wspierania Rodziny w mieście Ostróda na lata 2017 – 2019 oraz podjęcie działań, mających na celu ich realizację, gdyż Gmina założyła m.in. prowadzenie placówek wsparcia dziennego, czy też finansowanie funkcjonowania rodzin wspierających, natomiast realizacji tych działań nie wykazuje. Analiza ta jest zasadna zważywszy na fakt, iż 21 dzieci z terenu Gminy Miejskiej Ostróda na dzień kontroli przebywało w pieczy zastępczej.

Rekomenduje się ponadto zwiększenie dostępności asystentów rodziny do udziału w szkoleniach, mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji w zakresie pracy z dzieckiem i rodziną, gdyż w okresie objętym kontrolą asystent uczestniczył zaledwie w 1 szkoleniu.

W zakresie prowadzenia dokumentacji pracy z rodziną, rekomenduje się rzetelne jej prowadzenie, w sposób niepozostawiający żadnych wątpliwości co do czasu jej powstania.

9. Zalecenia.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami działając w oparciu o art. 197 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wnoszę o podjęcie przez Dyrektora, jako osoby odpowiedzialnej za ich powstanie, stosownych działań, mających na celu ich wyeliminowanie oraz realizację następujących zaleceń:

1. W planach pracy z rodziną uwzględniać wszystkie elementy wskazane w art. 15 ust. 3 ustawy tj.: zakres realizowanych działań mających na celu przewyższenie trudnych sytuacji życiowych, terminy ich realizacji oraz przewidywane efekty. **Termin realizacji: na bieżąco.**
2. Plan pracy z rodziną opracowywać i realizować w konsultacji z rodziną, pracownikiem socjalnym, a w przypadku rodzin, z których dzieci przebywają w pieczy zastępczej w konsultacji z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy oraz dokumentować ten fakt. **Termin realizacji – na bieżąco.**
3. W każdym przypadku dokumentować fakt monitorowania funkcjonowania rodziny, o którym mowa w art. 15 ust. 1 pkt 16 ustawy. **Termin realizacji: na bieżąco.**
4. Wzmocnić nadzór Dyrektora nad pracą asystenta rodziny, w szczególności nad sposobem prowadzenia i dokumentowania pracy z rodziną. **Termin realizacji: niezwłocznie.**

Kontrolowanej jednostce przysługuje prawo do zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego i/lub zawartych w nim zaleceń pokontrolnych na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin na wniesienie zastrzeżeń wynosi 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego wraz z zaleceniami. W przypadku niezgłoszenia zastrzeżeń, proszę o poinformowanie Wojewody o realizacji zalecenia pokontrolnego w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia.

Podstawa prawna:

- § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzenia kontroli (Dz. U. z 2015 r., poz. 1477),
- art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. 2019, poz. 1111).

GŁÓWNY SPECJALISTA

Iwona Czmochowska

GŁÓWNY SPECJALISTA

Izabela Chowańska

KIEROWNIK ODDZIAŁU

Katarzyna Brewka

Wojewoda
WARMIŃSKO MAZURSKIEGO

Marcin Jastrzębski
DYREKTOR
Wydziału Polityki Społecznej